

som helst Kommentar, uden nogen som helst Berigtigelse. Thi den er nemlig urigtig fra Ende til anden, og det ved det ærede Medlem fra Ringkøbing bedre end nogen anden. Det er rigtigt, at Venstre i sin Udvalgsbetænkning fra 1873 rejste dette Spørgsmaal. Formen var den, at man ønskede Lærernes Løn gennemført i Form af Skolepenge, en vis Sum for hvert Barn, og Formaalet var i første Linie, som det fremgaar af Betænkningen, at paavirke Lærernes Energi og Dytighed og Omsorg for Børnenes Vel derved, at de fik den Risiko, at hvis et Barn forlod Skolen, skulde — det var Tanken med de flydende Skolepenge — Skolepengene følge med Barnet over i Friskolen, og saa vilde der være en Fare for, at Lærerens Løn gik ned.

Venstre rejste altsaa denne Tanke i 1873, men senere har den været meget lidt fremme i Venstres Behandling af Skolelovsforslag her paa Rigsdagen og ogsaa ude i Befolkningen. I 1895 berørte ganske vist det ærede Medlem fra Ringkøbing Tanken, dog i den afsvækkede Form, at det, der nu var Tale om, var, at en Del af Lærernes Løn skulde bestaa i Skolepenge, nemlig 6 Kr. pr. Barn, og da der var Tale om et Maksimum af 70 Børn, kunde det højst blive 420 Kr., og den Begrundelse, som det ærede Medlem fra Ringkøbing den Gang fremførte, var særlig Hensynet til, at vi ikke havde nogen Ret til, nogen Mulighed for at faa en uheldig Lærer afskediget, det modsatte Hjøre sig som bekendt stadig. Som et Surrogat for denne Ret mente det ærede Medlem, at en saadan delvis Indførelse af flydende Skolepenge kunde være heldig. Imidlertid blev Tanken ikke udformet i positiv Lovforslags Form, og saa vidt mig bekendt har Venstre overhovedet aldrig opstillet et Lovforslag om denne Sag. Det er da mærkeligt i en indsendt Artikel i „Tiden“ at læse, at det er Venstres Kongstanke. Nej, tværtimod har hele Venstre afgørende taget Afstand fra denne Tanke. Det ærede Medlem kan se efter i Skoleudvalgets Betænkning af 13. Marts 1908; der bruges 1½ Spalte i Betænkningen til Betragtninger over Spørgsmaalet: flydende Skolepenge og Statstilskud, og hele Udvalget — og i det sad det ærede Medlem fra Assens (Klaus Berntsen) — afviste bestemt Tanken om flydende Skolepenge med en ret udførlig Begrundelse. Man er klar over, at denne Tanke kan føre til Drillerier og Chikanerier af højst uheldig Art, man er i det hele klar over, at Tanken

er, som det hedder, urealisabel, og i Stedet for de flydende Skolepenge anbefaler man Statstilskuddet som en langt bedre Vej.

Nu kunde ganske vist Tanken om flydende Skolepenge tænkes gennemført i en ideel Form, der havde noget tiltalende ved sig, og det maatte da være den — men det har aldrig været fremsat af Venstre —, at Samfundet, Stat og Kommune, gjorde hele den Sum op, der bruges til Skolevæsenet i Landet, og stillede denne Sum til Raadighed for Forældrene til Anvendelse til et saadant Skolevæsen, som de selv maatte ønske, et Skolevæsen efter deres Hjerte og Hoved. Der vil dog ikke derved fremkomme fuld Frihed og Lighed. Man har fra Tilhængerne af de flydende Skolepenges Idé gjort gældende, at det var den eneste Maade, hvorpaa der kunde sikres den fattige Del af Befolkningen Frihed paa dette Omraade og Lighed med de mere velhavende, der har Raad til at oprette Privatskoler, selv lønne Lærere o. s. v., og denne Motivering er ogsaa fra vort Standpunkt set meget tiltalende. Men selv en saadan ideel Gennemførelse af de flydende Skolepenges Idé, som jeg her har omtalt, vil ikke fuldt ud gennemføre Frihed og Lighed. For det første vil de smaa Skolekredse, 10 Forældre, 15 Forældre o. s. v., aldrig kunne lave et saa godt Skolevæsen i alt Fald i det ydre, som de store Skolekredse kan. Ogsaa paa dette Omraade under den moderne Skoleudvikling, viser det sig, at Stordrift har visse Fordele særlig paa det økonomiske Omraade fremfor Smaadriften. Det er bl. a. det, som gør, at der praktisk talt næsten ikke bliver Tale om Skolefrihed i København og i de større Byer, idet de store, moderne indrettede Skoler ikke er til at konkurrere med. Dertil kommer, at ogsaa paa et andet Punkt vil de fattige her ikke blive ligestillet med de velhavende. Det er ikke blot Undervisning, det drejer sig om. For at Børnene kan blive opdraget og oplært, kræves der Mad, Bøger, Klæder o. s. v., og medmindre Samfundet ogsaa gav de ubemidlede Midler i Hænde til Opnaaelse af disse Goder, vilde der ikke blive fuld Lighed. Selve Tanken har noget tiltalende ved sig, men den maatte gennemføres i denne ideelle Form og konsekvent, og saa vil den i Virkeligheden i sine Konsekvenser løbe sammen med den socialdemokratiske Skoletanke, hvad jeg om et Øjeblik skal søge at udvikle.

I samme Nummer af „Tiden“, nemlig for den 26. Februar dette Aar, findes der en anden Artikel, og det er en Redaktions-